РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА“
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ“
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA“.

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA“
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 20-го МАЯ 1919. Ч. 59. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. TUESDAY, MAY 20, 1919. No. 59.

УКРАЇНЦІ ЗАКЛЮЧИЛИ РОЗЄМ З ПОЛЯКАМИ.

В часі розєму Львів позістане в руках Поляків, а нафтові терени в руках Українців.

Українські большевицькі війска побили Румунів над Дністром.

Польський сойм проти розєму з Українцями. -- Премієр Падеревскі вніс резиґнацію.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 19, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ВИЗНАЧЕНО В ГАЛИЧИНІ РОЗЄМЧУ ЛІНІЮ.

Львів позістає в руках Поляків, нафтові терени в руках Українців.

БЕРЛІН, 16. мая. — Після угоди, яку заключено між Українцями і Поляками за посередництвом представників аліянтів, визначено в Галичині розємчу лінію, як се доносить віденська телеграма до „Фосіше Цайтунґ“.

Телеґрама доносить дальше, що Львів припав Полякам, а нафтові терени Борислав-Дрогобич і проча частина східної Галичини припали Українцям.

МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І ПОЛЯКАМИ ПРИЙШЛО ДО ЗГОДИ.

Армія ґен. Галера має помагати Українцям в боротьбі з большевиками.

(Після кореспонденції Клінтона В. Ґілберта).

ПАРИЖ, 16. мая. — Два великі випадки заповідають боротьбу проти большевиків.

Велика „чвірка“ (Злучені Держави, Англія, Франція і Італія) довела до згоди між Українцями і Поляками. Вона означає спільну акцію українських і польських війск в ціли прогнаня большевиків з України, якої дві треті части находять ся в їх руках.

Польські дивізії ґен. Галера находять ся тепер в Польщі і будуть ужиті до кампанії проти большевиків. Поборенє большевизму в тій части старої Росії можна вважати нині за річ певну. Війска ґен. Галера, які прибули до Польщі зі західного фронту, складають ся переважно з американських Поляків під проводм французьких офіцирів. Се є найліпше вправлені і зоружені війска у східній Европі.

Сю нову комбінацію попирає головна рада мирової конференції і є надія, що вона принесе успіх в боротьбі проти Николая Леніна.

Другим важним випадком є заява французького правительства, що російське саветське правительство згодило ся приймити плян д-ра Нанзена щодо достави поживи для Росії, але відмовило жаданю, щоби здержати воєнні операції проти адм. Колчака.

Армія адм. Колчака, яка в послідних часах бореть ся успішно проти большевиків, набере заохоти до дальшої боротьби з причини українсько-польського союза проти саветського правительства.

УКРАЇНЦІ І ПОЛЯКИ ЗОБОВЯЗАЛИ СЯ СОБІ ВЗАЇМНО ПОМАГАТИ В БОРОТЬБІ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

Українці перенесуть свої війска з польського фронту проти большевиків.

ЛОНДОН, 15. мая. — Большевицьким війскам на Україні грозить тепер поважна небезпека з приводу угоди, заключеної між Поляками і Українцями, які зобовязали ся взаїмно собі помагати в обороні перед большевиками.

До успіху большевиків в боротьбі проти Українців причинило ся чимало те, що Українці вислали були свої найліпші війска проти Поляків, а які тепер будуть перенесені на боєвий фронт проти большевиків.

УСПІХИ ВІЙСК ҐЕНЕРАЛА ПЕТЛЮРИ НА ВОЛИНИ.

20.000 селянська армія під проводом атамана Зеленого оперує по обох сторонах Дніпра.

ВІДЕНЬ, 15. мая. — Українські вісти доносять, що большевицькі війска уступають з передних становищ на боєвім фронті коло Рівного перед армією ґен. Петлюри і утікають в неладі в напрямі Хоростеня і Сарнів задля браку средств транспортових.

Здаєть ся, що на Україні прийшло до загального повстаня серед селян проти большевиків. Місто Гомель (в могилівській губернії) опинило ся в руках українських селян. На чолі селянської армії стоїть Орловський. Вісти доносять, що його війска віднесли дальші успіхи на північний схід від Києва.

Армія атамана Зеленого, другого провідника українських селян, числить около 20.000 і оперує по обох сторонах Дніпра недалеко Києва.

РІВНЕ — СТОЛИЦЕЮ ПРАВИТЕЛЬСТВА ПЕТЛЮРИ.

Мартосови поручено утворити новий кабінет.

БЕРНО, 25. цьвітня. — Телеґрама з Рівного, Волинь, доносить:

Директоріят Української Народної Републики переніс свою столицю до Рівного. Голова директоріяту, ґен. Петлюра, заявив, що Рівне буде тимчасовою столицею України і підставою для воєнних операцій. До Рівного перебрали ся всі члени українського кабінету.

Директоріят поручив Б. Мартосови утворити новий кабінет міністрів. Премієр Мартос задержав також у своїх руках уряд міністра фінансів.

ПЕТЛЮРА ІМЕНОВАНИЙ ДИКТАТОРОМ УКРАЇНИ.

Директоріят розвязано на підставі одноголосного рішеня.

СТАНИСЛАВІВ, 27. цьвітня. — Члени українського директоріяту рішили одноголосно розвязати директоріят і іменували ґен. Петлюру диктатором України.

УКРАЇНСЬКІ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ПОБИЛИ РУМУНІВ НАД ДНІСТРОМ І ПЕРЕЙШЛИ РІКУ.

Румунські війска розпочали відворот на цілій лінії.

ЛОНДОН, 17. мая. — Віденська телеґрама до „Ексчендж Телеґраф Компані“ доносить на підставі угорського урядового звіту, що большевицький міністер заграничних справ, Чічерін, повідомив телеґрафічно Беля Куна, голову мадярського саветського правительства, що українська червона армія побила румунські війска здовж Дністра і перейшла ріку, а румунські війска на цілій лінії утікають.

КИЇВСЬКИЙ САВЄТ ВИДАВ НА ПЕТЛЮРУ ЗАСУД СМЕРТИ.

Петлюру обжалувано за погроми в Проскурові.

КОПЕНГАҐЕН, 4. мая. — Савєтські власти у Києві засудили ґен. Петлюру на кару смерти за уладженє жидівських погромів в Проскурові, де на загальне число жидівських мешканців 8.000 згинуло підчас погромів 6.000 Жидів.

Рівночасно з проголошенєм засуду смерти на Петлюру видано розпорядженє в справі його увязненя.

ПОЛЯКИ ДОНОСЯТЬ, ЩО ҐЕН. ПЕТЛЮРА ПОЛУЧИВ СЯ З БОЛЬШЕВИКАМИ.

БЕРЛІН, 18. мая. — Варшавська часопись „Ґазета Польска“ доносить, що український провідник, ґен. Семен Петлюра, получив ся зі савєтським правительством.

ПОГРАНИЧНІ НАРОДИ РОСІЇ ТВОРЯТЬ СОЮЗ ДЛЯ ВЗАЇМНОЇ ОБОРОНИ ПРОТИ РОСІЇ.

Мають взаїмно собі помагати до осягненя цілковитої независимости.

ПАРИЖ, 17. мая. — Між новоутвореними державами на пограничу Росії прийшло до спільної угоди. Всі ті народи мають собі взаїмно помагати до осягненя цілковитої независимости.

Ся угода була заключена ще в місяцю лютім ,але аж по нинішний день держано її в тайні.

Держави, які входять в склад сього союза є: Естонія, Лотвія, Литва, Украйна і Грузія. На спільних засіданях проводять нарадами представники згаданих держав після черги.

Крім осягненя независимости сі держави старають ся о допущенє їх в члени ліґи народів.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 19, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕМІЄР, ПАДЕРЕВСКІ, ВНІС РЕЗИГНАЦІЮ.

Польський сойм проти здержаня війни проти Українців.

ВАРШАВА, 17. мая. — Польський премієр, Іґнац Падеревскі, вніс нині резиґнацію з причини тяжкого політичного положеня, яке в останних днях витворило ся. Польський сойм не приймив резиґнації.

Падеревскі вніс був резиґнацію безпосередно після того, коли сойм відмовив свого попертя домаганю аліянтів, які зажадали здержаня наступу польських війск в Галичині. Всі проводирі в соймі домагали ся, щоби наступ в Галичині був переведений з як найбільшою енерґією.

Ґен. Пілсудскі попирає становище Падеревского, і видав приказ польським війскам в Галичині здержати наступ.

Падеревскі після свого повороту з Парижа не брав участи в засіданю сойму і не зложив звіту зі своєї діяльности на мировій конференції. Падеревскі розпочав був лише наради з провідниками ріжних політичних груп, даючи їм до пізнаня, що аліянти і союзні з ними держави рішучо зажадали, щоби Польща застановила дальшу боротьбу у східній Галичині.

Аліянти загрозили Полякам, що не дадуть поживи.

ЛОНДОН, 17. мая. — Варшавський корепондент часописи „Морнінґ Пост“ доносить, що польський премієр, Іґнац Падеревскі, вніс свою резиґнацію з причини, що польський сойм домагав ся наступу проти Українців в Галичині. Його резиґнації сойм не приймив.

Після донесеня кореспондента Падеревскі сказав, що він дав аліянтам приреченє не розпочинати в Галичині наступу і предложв провідникам політичних партій лист від Герберта Гувера, в якім він приобіцює за те Польщі поживу і гроші. З тої причини Падеревскі поручив ґен. Пілсудскому відкликати приказ в справі наступу в Галичині.

Падеревскі жалував ся, що бувші члени німецького парляменту, Корфанти і Ґрабскі, роблять інтриґи в цїли приневоленя до наступу в Галичині, а заразом помагають Німцям у відзисканю Познаня.

НА БАЛКАНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 19, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Большевицька революція в Болгарії.

ЖЕНЕВА, 16. мая. — Вісти з Іскіба, в Македонії, доносять, що в Болгарії вибухла большевицька революція.

В Добруджі, в місті Кістенде, болгарські большевики розоружили війска румунські і переймили власть у свої руки.

Боротьба на улицях Софії.

ЛОНДОН, 17. мая. — В Софії, столиці Блогарії, прийшло до кровавої боротьби між залогою і революціонерами, які домагають ся уступленя теперішного правительства і установленя правительства савєтського, як се доносить телеґрама з Відня.

Ціла Болгарія стоїть в огни революції. Міста Рущук, Філіполіс і Варна стали осередками революційного руху.

Боротьба між Сербами і Хорватами.

ЛОНДОН, 16. мая. — Телеґрама з Відня доносить, що між Сербами і Хорватами прийшло в Загребі, столиці Хорватії, до завзятої боротьби. Підчас боротьби мало згинути богато людий.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 19, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Кріза в німецькім правительстві.

БЕРЛІН, 17. мая. — Ходить чутка про крізу в німецькім правительстві. Орґан независимих соціялістів доносить, що ґр. Бернсторф робить зусиля утворити новий кабінет, в склад котрого мали би війти др. Дернбурґ, Матіяс Ерцберґер і Ґустав Носке.

З инших урядових жерел доносять, що є змаганя утворити кабінет пацифістів, щоби в сей спосіб позискати довірє аліянтів. В склад кабінету мали би війти Карло Кавтскі, др. Мільон, др. Форстер і Вілінґ, шваґер Максиміліяна Гардена. Місце ґр. Брокдорфа - Ранцава, теперішного міністра заграничних справ, мав би обіймити ґр. Кеслєр, бувший німецький посол у Варшаві.

Німці хочуть зарядити плебісцит в справі мира.

БЕРЛІН, 16. мая. — Німецьке правительство приготовляє плебісцит на случай, коли би аліянти не зробили уступок в мировім договорі.

В Штетині прийшло в четвер до поважних заворушень. Товпа напала на вязницю і освободила вязнів, а також перевела напад на військові бараки.

Большевики в Баварії підносять нову революцію.

БЕРНО, 16. мая. — Баварські комуністи і робітники пробували в протягу останного тижня знова здобути власть в Монахії.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 19, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

НІМЕЦЬКІ ДЕЛЕҐАТИ ВИЇХАЛИ З ПАРИЖА ДО НІМЕЧЧИНИ.

Перед відїздом німецька делеґація вислала ноту до мирової конференції.

ВЕРСАЛЬ, 17. мая. — Ґр. Брокдорф-Ранцав, голова німецької мирової делеґації, відїхав нині з Парижа до Берліна, разом з прочими мировими делеґатами.

Рішенє в тій справі запало на повнім засіданю німецьких мирових делеґатів, яке відбуло ся вчера пополудни.

Сподіють ся, що німецькі делеґати повернуть до Парижа на другий тиждень. Перед відїздом делеґація вислала до голови мирової конференції ноту в справі копалень угля в долині ріки Саар.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 19, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Фінська армія наступає на Петроград.

КОПЕНГАҐЕН, 16. мая. — Сильна фінська армія, на чолі якої стоїть ґен. Манергайм, розпочала наступ на Петроґрад.

Як се доносить часопись „Националь Тіденде“, ґен. Манергайм надієть ся заняти Петроґрад в протягу кількох днів.

Большевики готовлять ся до оборони Петроґраду.

КОПЕНГАҐЕН, 17. мая. — Телеґрама з Гельзінґфорсу доносить, що большевики приготовляють ся з великим поспіхом до оборони Петроґраду перед фінською армією.

В Петроґраді забрано всяку приватну власність, яка може придати ся до ужитку для війска, і утворено велику армію з робітників і селян, яких приневолено станути в ряди армії.

Большевики втратили Оренбурґ і Уральск.

ЛОНДОН, 15. мая.—Війска адмірала Колчака заняли Оренбурґ, а козаки уральські здобули місто Уральск, як се доносять нинішні вісти, одержані з Росії. Заходить можливість, що уральським козакам удасть ся получити з армією оренбурських комаків, яка стоїть під командою ґен. Дутова.

На півночи сибірська армія посунула ся вправді наперед, але сі успіхи були зрівноважені успіхами большевицьких війск в центрі.

Тяжке положенє большевиків.

КОПЕНГАҐЕН, 7, мая. — Большевицька часопись „Правда“ пише:

„Саветська република находить ся під теперішну пору в дуже тяжкім положеню. Боротьба проти Колчака, Денікіна та війск прибалтійських і польських триває дальше, вимагаючи від нас всіх наших оружних сил. Дезорґанізація щодо поживи і средств транспортових з кождим днем зростає. Рівночасно білі ґвардії, праві і ліві соціялісти-революціонери та меньшевики ведуть аґітацію проти савєтських властий і викликують заворушеня серед робітників, які з кождим днем зростають.

„Вони не ограничують своєї боротьби проти нас до промов і відозв, але борють ся проти нас оружем. В Петроґраді хотіли вони висадити водопроводи і фабрики електрики; на жовнірів червоної армії кидають вони бомби“.

Большевицькі війска здобули Богульму і Луганск.

ЛОНДОН, 17. мая. — Російська бездротна телеграма доносить, що савєтські війска побили армію адм. Колчака коло Буґульми і здобули місто. Савєтські війска вдерли ся глибоко в боєву лінію армії ад. Колчака.

В Донцині савєтські війска обсадили Луганск.

Злучені Держави проти признаня правительства адм. Колчака.

ПАРИЖ, 17. мая. — Вісти, які одержала американська делеґація, доносить про значні успіхи адм. Колчака проти большевиків, але Американці нерадо глядять на справу признаня правительства адм. Колчака, якого вважають реакціонером.

Фінці виявили готовість заняти Петроґрад, але заявили, що вони не є всилі заосмотрити мешканців Петроґраду в поживу. Аліянти не згодили ся на предложенє Фінляндії.

НА ЛИТВІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 19, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Насильства Поляків на Литві.

НЮ ЙОРК, 15. мая.—Литовське інформаційне бюро одержало вчера від литовського комісара в Лондоні слідуючу телеґраму:

„Литовський боєвий фронт тягнеть ся тепер через Орнай, Віевіс, Волкімір і Поневеж аж до границі Курляндії. Большевики нагромадили сильні війска в околиці Вильни і розпочали бомбардованє міста.

„Поляки палять і рабують. Знищили богато домів. Великий погром уладили Поляки проти Жидів. В погромі 200 Жидів убито і богато ранено. Шкоди, заподіяні Поляками, виносять около 60 міліонів долярів.

„В Городні Поляки побили смертельно литовського ґенерала Даніляевсказа.

„Поляки приневолюють в занятих околицях мешканців, які не говорять по польськи, говорити лише польським язиком.

„Литовське предложенє, зроблене Полякам в справі спільної акції проти большевиків, зістало відкинене“.

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ESTABLISHED 1893
JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.
Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.
Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.
За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН І ПРЕМІЄР ЛЛОЙД ДЖОРДЖ В ОБОРОНІ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

Недавно польський президент міністрів Ігнаци Ян Падеревскі був в Парижи і просив представників Америки, Англії і Франції о поміч для Польщі. Та поміч мала бути в означеню границь нової польської републики і в грошевій позичці та забезпеченю і доставі поживи аж до жнив і вати на відновлене ткацького промислу по містах Польщі.

У справі визначеня границь Падеревскі домагав ся тих земель, де живуть Поляки з так званої „німецької Польщі" (в Познанщині, Шлеску, Західній Прусії і Східній Прусії), а також і пристаневого міста Данціґа (Ґданьска), яке колись належало до Польщі, а яке тепер щодо населеня є німецьке; дальше домагав ся східної частини бувшого австрійського Шлеска (з містом Тешином), в якій, як кажуть Поляки, є 55% польського населеня, а решта чеське, німецьке і жидівське; а вкінци наставав на те, аби Польща „дістала" східну Галичину, Холмщину, Полісє, часть Волині, часть Білоруси і Литву.

Зноваж домагав ся від Злучених Держав, аби Польщі позичили гроший і за ті гроші доставили їй поживи в часі теперішного переднівку, а також вати для відновленя ткацького промислу в польських містах і для усуненя безробітя та для заради проти зростаючого большевицького руху в Польщі.

Що мали на се відповісти Американці і алїянти Падеревскому в Парижи?

Французи мають слабість до „історичної Польщі", тож вони дали би їй все, чого тільки хоче, але **Американці і Анґлійці, котрі проголосили свої програми війни і мира, держать ся тих програм і обіцюють Полякам лише те, що в тих програмах є написано.**

Англїйський премієр Давід Ллойд Джордж і президент Вудров Вілсон проголосили свої програми в січни 1918 року. Оба вони говорили в тих програмах про нову Польщу **і оба виразно сказали, що Польща має бути відбудована із земель, заселених неоспоримо польським народом, та що має мати забезпечений доступ до моря.**

І тої програми вони держать ся і до нині. Від Німеччини признають Польщі ті краї, які є заселені переважно Поляками, а також признають їй доступ до Балтійського моря через ріку Вислу і місто Данціґ, яке має бути міжнародне. Щодо східної частини бувшого австрійського Шлеску, яку Поляки вважають за польську, а до якої Чехи підносять свої „історичні" права, справа ще не рішена, однак є надія, що Поляки її дістануть.

Але на якій підставі Поляки домагають ся східної Галичини?

„Німецької Польщі" домагають ся на підставі національности, бо там Поляки творять невелику більшість населеня; такесаме діло і з частиною бувшого австрійського Шлеска. **Засада самоозначеня промовляє тут в користь Поляків, але на якій підставі вони хотять східної Галичини та инших українських, а також білоруських і литовських земель?**

Вони підносять наперед „історичні" права, але з таких прав уже сьміють ся розумні люди, бож на підставі таких прав Австрія, Угорщина, Туреччина і инші імперії панували над другими народами, і такісамі права підносять також Чехи проти Поляків у справі Шлеска.

Пробували Поляки в Парижи також говорити, що „рускі людек", — як вони кажуть — хоче належати під Польщу, але „аґітатори" до того не пускають. Однак в Парижи вже ніхто в таку крайну польську глупоту не вірить. У Варшаві можна ще такі небилиці плести, але поза Варшавою вже сьміють ся з польського політичного ідіотизму. Всякий думаючий чоловік заграницею спитаєть ся тупоголового польського політика: **А скажіть но, добродію, коли той український нарід в Галичині так жадний дістатись під Польщу, то чому він вже пів року ставить такий завзятий опір аж трьом Польщам, російській, австрійській і німецькій, котрі разом получились проти того бідного і знищеного війною народу?** І тоді польський політик не має вже що відповісти.

Правда, вони ще мають свою статистику, славну з шахрайства не лише в Галичині і в Польщі, але і в широкім сьвіті. Але як вони шахрували статистику з 1910 року, а таки вона їм не помагає. З польської, вже пошахрованої статистики, виходить, що Українців у східній Галичині є 62%, Жидів 13%, а Поляків і инших 25%, значить, коли відчислити Німців, Чехів, Москалїв і инших напливових чужих елементів у східній Галичині, **то навіть після шахрайської польської статистики у східній Галичині Поляків є меньше ніж 25%.** Хто-ж має право до краю: чи дві третини населеня, чи одна четвертина? **Чи більшість чи меньшість?** Поляки домагають ся инших країв на підставі більшости, отже на підставі більшости, навіть після своєї статистики, мусїли би признати право до галицької України **Українцям. Длятого вони мовчать про статистику, навіть про свою власну.**

Але мають ще свою славну „висшу культуру". З нею то вони вже від часу до часу виїздять.

Чи була „польська культура" в Галичині?

Була. Се були польські школи і польські уряди. **Але все те було насаджене силою австрійського баґнета, а також силою австрійського баґнета була давлена українська культура, яка не була насаджувана, але виростала з дійсних потреб народу.**

Такусаму урядову культуру насаджували Німці в німецькій Польщі, або австрійські Німці в Чехії, на Моравії, серед Словінців і т. д., а Мадяри серед поневолених народів Угорщини.

Чи такою „культурою" слїд хвалитись?

Розумієть ся, що ліпше замовчати про неї перед культурним сьвітом, але польська політична глупота є така безмежна, що всякий Полячина, від міністра до шевця, нею чванить ся і величаєть ся.

* * *

Падеревскому, котрий яко пяніст возив ся по широкім сьвіті, може трошки та старопольська політична глупота вивітрила з голови, але не так то легко розпрощатись з традицією і не так легко виступити проти задурманеної польської опінії, або взагалі зректи ся мрій про велику Польщу, а задоволитись малою, хоч дїйсно польською Польщею.

Тож в Парижи як не сам то через своїх аґентів стояв він при старопольській політиці і старопольських домаганях „великої Польщі".

Але тут стрінув сильний опір.

Президент Вілсон і британський премієр Ллойд Джордж виступили проти заборчої польської політики.

Вони обіцяли Падеревскому, що згодять ся признати Польщі, що польське; згодять ся на позичку, на поживу і на вату для Польщі, **але домагають ся, аби Польща здержала свій наїзд на галицьку Україну.**

Жадні польські „арґументи" їх не переконували, бо вони знають добре відносини в Галичині, особливо, коли безсторонно представили їм се українські делеґації з Галичини і з Америки, а також мають свої програми, і польського „самоозначеня" при помочи розбою не признають, а стоять при свобіднім самоозначеню для всїх народів.

Кореспондент нюйорського дневника „Геральд", Кемерон Мекензі, доносить телеґрамою з Варшави, **що Падеревскі перед своїм виїздом з Парижа дав слово президентови Вілсонови і премієрови Ллойдови Джорджови, що здержить польський наїзд на галицьку Україну.**

Імовірно, під тим услівєм обіцяли вони поміч новій Польщі.

З тим Падеревскі приїхав до Варшави. Закликав Пілсудского, який є головним польським військовим командантом, і предложив йому цілу справу. Пілсудскі каже, що **приготовив напад на галицьку Україну, аби станути здовж ріки Буга і дійти аж до румунської границі, себто аж до Буковини, але готов вволити волю Америки й алїянтів.** Минулого тижня справа ще пійшла перед польський „сейм конституцийни" (установчі збори), який відмовив ся піддержати Падеревского в його приреченю, яке дав в Парижи. Особливо двох лідерів „сейму", вшехполяк Ґрабскі і Корфанти з Познанщини виступили проти Падеревского з приводу його приреченя.

Падерескі, котрий може сам сфабрикував для себе опозицію, аби показати в Парижи „трудности", подав свою резиґнацію, а Пілсудскі зараз видав наказ до своїх війск, щоби дальше нападали на ґалицьку Україну.

* * *

Так ситуація представляла ся ще в минулий четвер, але пізнійші телеграми доносили, що Українці і Поляки підписали вже перемирє і війна в Галичині здержана. В часі перемиря українсько-польська боєва лінія мала би ще остати в галицькій Україні, на лінії між Львовом і Перемишлем. Ся лінія не є корисна для Українців, але вона тільки хвилева, на час перемиря. Мир не може бути заключений, поки Поляки не заберуть ся з галицької України.

В кождім разі український нарід є вдячний президентови Вілсонови і премієрови Ллойдови Джорджови за те, що стали в обороні нападеного українського народу в Галичині.

Вони сповнили свій обовязок, стоячи чесно при своїй програмі самоозначеня народів, але тим дали поміч галицькій Україні в її тяжкій боротьбі проти наїзників і тим здобули собі признанє і вдячність цілого українського народу.

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКА ПОЛІТИЧНА МАНІФЕСТАЦІЯ В НЮ ЙОРКУ.

Заходом Українського Народного Комітету і Литовської Народної Ради в Злучених Державах відбудеть ся в Ню Йорку, в неділю, дня 25. мая пополудни, в Карнеґі Гол, велика литовсько-українська політична маніфестація, яка заявить ся за признанєм независимої української і литовської републики та запротестує проти польських заборчих наїздів на українські і литовські землї.

До співучасти в маніфестації запрошені також Білорусини і Лотиші.

На маніфестації будуть промовляти визначні Американці а також Українці і Литовці, а між промовами будуть співи сольові і хорів українських та литовських.

На маніфестації будуть ухвалені резолюції, які вишлеть ся до американської преси, до правительства Злучених Держав і на мирову конференцію в Парижи.

Вступ на маніфестацію вільний за запрошенєм.

Запрошеня дістануть українські і литовські товариства в Ню Йорку й околиці. Хто би хотів з дальших сторін приїхати на маніфестацію, нехай напише до Головної Канцелярії У. Н. Комітету, а канцелярія для нього зарезервує місце. Адресувати:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S.
70 Fifth Avenue, Room 1008, New York City.

Українці повинні взяти громадну участь в маніфестації. Для них буде застережених около 2.000 місць.

Французький премієр Клемансо:
— Месіє Вілсон, з тою Росією треба вже раз зробити якийсь порядок! Треба післати війско, аби завело там лад. Як ви можете спокійно приглядатись тому, що там дієть ся?

Вілсон:
— Я гадаю, що вони там мають досить війни і без наших війск. Але я думаю, чи би не післати їм дрібку хліба. Знаєте, як чоловік не голодний, то не такий скорий до троблїв. Може хліб їх трохи успокоїть.

Клемансо:
— Мон Дїє, алеж там убивають і наших людий!

Вілсон:
— Хто на тебе каменем, ти на нього хлїбом!

ЧИ Є У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗА?

Як нема, то кождий сьвідомий Українець повинен постарати ся, щоб заснувати його.

До заснованя нового відділу У. Н. Союза потреба на початку не меньше як 6 нових членів.

По близші інформації в справі заснованя нового відділу треба зголошуватись листовно на адресу головного рекордового секретаря У. Н. Союза.

S. MILANOWYCZ
P. O. Box 76 Jersey City, N. J.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ.

У великій боротьбі за своє істнованє кождий повинен зважати сам на себе. А в моменті найбільшої небезпеки своєї долї не віддаваймо нікому в руки, на нічию поміч не полягаймо, але ратуймо самі себе.

Після такого правила поступає кождий культурний нарід; так поступати мусить навчити ся і нарід український. У рішаню долі, яка нам має судитись літа, а то й століття — у нас не повинно бути роздвоєня, але всї разом, сьпільними силами, повинні ми йти до одної мети.

Сучасна наша ціль — се наша независимість. Не маємо, але мусимо стати майстрами своєї долї, мусимо стати господаром на власній землї, мусимо управляти рілю для себе; мусимо працювати, мусимо бути своїми панами, а не чужими рабами.

У наймах були ми доси. По рідній, але не своїй землї ми ходили, зливали її потом і сльозами, під ударами нагайки ми дерли з неї жизненні соки та ними живили зайдів, котрі кували нас в кайдани.

Тепер настала пора рішучої боротьби. Прийшов час відродженя нашого. Ми мусимо стати вільним народом і здобути собі те, що до житя нам є потрібне. За житє нам треба бороти ся. Мусимо бороти ся. Обставини наші кажуть нам бороти ся. Само житє до сього нас кличе.

Лиш ми, відбиті від рідного краю, не можемо стати в ряди оружних оборонців вітчини. Але не опускаймо рук. У нас є инше оруже, аби допомогти вітчині у боротьбі. У нас є ум. Запряжім його до праці, коли фізичної сили не можемо ужити. Візьмім ся до народної роботи. Учім ся способів орґанізації, бо се вітчині нашій буде потрібне. Ми станемо в пригоді, коли би на нашу державу спала колинебудь важка кріза. Осьвідомляймо ся в народнім дусї, а станемо добрими синами України. Не оставляймо сеї повинности.

І не обмежуймо ся лише на тім. В нас є ще одно могуче средство, яке помагає в боротьбі — се гріш. Скажім собі поправді. З фактом, що боротьби без гроша не можна провадити успішно, не можемо крити ся. Без гроша не йде ніяке діло. Але й гріш без власної держави нічого не вартає для нас.

Тепер український нарід поставив своїх найкрасших синів на сторожи по всіх важнійших місцях; вони мають берегти його прав і свободи. Американські Українці не ходили остати ся позаду. Вони також, почуваючи себе синами одної великої української родини, вислали в Париж двох своїх представників, котрі мають допомогти в праці старокраєвим делеґатам і в той спосіб причинити ся до великої будови української держави. Ті делеґати вкладають в імени американських Українців цеголки під кріпку будову української републики. Вони подбають там вже про нас, але ми мусимо подбати і про них, аби вони мали там з чого жити.

Голосні просьби о поміч приходять до американських Українців; українським делеґатам треба фінасової помочи для веденя української пропаґанди. Ми ту поміч мусимо дати. Наложім якусь часть загально-українського обовязку і на себе. Не спихаймо всього тягару на наших братів у старім краю; вони вже й так досить двигають його. Воєнні лихолїтя, голод, нужда, — виснажили до дрібки їх сили. Однак бачимо, що вони все ще не падають плазом. **Вони встають і борять ся. Нашим сьвятим обовязком є помогти їм в тій боротьбі.** Візьмім часть тягару на себе. Скажім собі, що допоможемо їм бодай фінансами, бо инакше не можемо; обставини не позволяють. Поможім самі собі. Про свою будучність лише ми самі подбаймо. Своєму лиху лише ми можемо і мусимо зарадити. Ми самі; ніхто инший.

Подбаймо отже. Український Народний Комітет в Америці проголосив збірку 100.000-долярового Фонду на оборону Вітчини. На сей фонд вже зложеного доси около 55.000 долярів. Спішім ся, щоб як найскорше дотягнути до 100.000. Се наш обовязок супроти нашої долї. Ми його мусимо сповнити. Збираймо і складаймо жертви на свою оборону, на оборону українських інтересів. Всї жертви і збірки засилаймо до Українського Народного Комітету, на руки касієра, о. М. Підгорецького, 22 East 7-th Street, New York City.

ВИЇЗД З АМЕРИКИ І ДОХОДОВИЙ ПОДАТОК.

Богато чужинців вже виїзджає з Америки і ще більше збираєть ся виїхати в недалекій будуччині. Як відомо, щоб дістати дозвіл на виїзд, треба заплатити доходовий податок (Income Tax) і не лиш заплатити, а й доказати, що заплатило ся. З того буває богато клопотів, бо часто робітник, котрий платить свій податок у фабриці, чи то котрому відтягають з платні, не має жадної посьвідки, хоч, буває, стягнули з него навіть більше ніж належить ся. Тому комісар для внутрішних оплат у Вашінґтоні видав слїдуюче поясненє, важне особливо для чужинців.

Підприємці і фабриканти мають поручене з департаменту скарбу збирати від своїх робітників, але лише „чужинців не-резидентів", доходовий податок (Income Tax). Вони се роблять звичайно так, що відтягають податкову суму прямо з заробітної платні робітника. Але, як сказано, лише чужинець не-резидент мусить дозволити, щоб йому відтягнули з платні частину на податок. „Резидент" може жадати, щоб йому виплатили цілу платню, і платить податок сам в уряді.

Хто є резидент, а хто є не-резидент? Не-резидент є лише той, хто не є горожанин Злучених Держав і приїхав сюди лише на певний час, за якимсь ділом, і виконавши своє діло, має намір виїхати. Хто має намір лишити ся в Америці, хоч би не брав горожанських паперів, або хто не знає ще, чи виїде чи лишить ся, той по закону вважаєть ся резидентом. Навіть той числить ся за резидента, котрий думає, що виїде з Америки, як придбає якусь суму гроший, але рахуючи по дотеперішних заробітках, воно ще не скоро буде і кілька літ він ще тут лишить ся. Взагалі рішає намір: не-резидент є лише той, хто до Америки тільки так собі заїхав на короткий час, за роботою чи за яким ділом, але рішив ся вже напевно їхати. Тільки він обовязаний віддавати частину своєї заробітної платні „босови", котрий відсилає її до податкового уряду.

Часто буває, що підприємець, чи менаджер, чи хто в фабриці розпоряджає тою справою, не звертає уваги на точні постанови закона і зачислює всїх чужинців (не-горожан) за не-резидентів. Тому, коли який чужинець вважає себе резидентом, може підписати заяву, що він резидент (Form 1078 Revised) і тоді йому не сьміють відтягати податку з платнї.

Хто заплатив яко не-резидент, а потім змінив свій намір і рішив лишити ся в Злучених Державах, може домагати ся звороту надвишки.

Чи хто платить в уряді чи в фабриці, може домагати ся, щоб йому зменьшили податок за родину і діти.

І передівсїм звертаєть ся увагу всїх чужинців, щоб жадали посьвідок (ресітів) на заплачений податок. Вистарчить, коли „бос" на коверті чи на куску паперу випише імя чужинця, дату і суму відтягнену з платнї на податок. Тільки з таким ресітом буде можна дістати дозвіл на виїзд.

ТАКІ БУЛИ ВІДНОСИНИ В ГАЛИЧИНІ.

Український робітник двигав на своїй спині польського пана. Пан панував, а робітник був рабом і терпів неволю.

Тепер український робітник збунтував ся і скинув пана.

А польський пан вважає се за польську кривду. Кричить на весь сьвіт, що йому стала ся велика кривда і домагаєть ся, аби сьвіт поборов українського робітника і привернув панські „права".

Але якось сьвіт ґлухий на панську кривду; робітник свого права боронить і прийдеть ся панови ходити по землї як звичайному чоловікови, та ще й працювати як звичайному чоловікови.

Чи видав хто такі річи, як ще було польське панованє?

Але зате і пан буде більше самостійний, бо раз сам стане на землю і сам стане працювати на вигодуванє свого панського черева.

Petliura.

The Ukrainian chief, Petliura, was in control of Odessa when the Allies entered the city last fall and at first resisted their occupation. He is also the leader of the war by the Ukrainians against the Poles in Galicia. Always opposed to the Bolsheviki, however, he began to show a willingness to make common cause against them as soon as it appeared that the Allies would not recognize them. Now that he has won a really big victory near the eastern border of Poland, the Allies are likely to cultivate him somewhat more eagerly. As a leader of the peasants and a peasant himself, according to report, he belongs much more distinctly to the working class of Russia than do any of the Bolshevist politicians. If he can be turned from hostility against to alliance with the Poles, he may become a valuable factor in the settlement of Russian affairs.

At all events, the Allied food distribution and relief work can begin at once in the parts of Russia which Petliura protects and behind the advance of the Siberians in the east. The Allies do not need to wait for any promises by the Bolsheviki and the effect in overcoming Bolshevism may be better if the Russians see that famine and disorder disappear wherever anti-Bolshevist forces go.

("Buffalo Express".)

БОЛЬШЕВИК (до американського робітника):
— Ходи до Росії, у нас свобода!
— Спасибіг, у нас є і свобода і хліб.

ВОЗДУШНЕ ПОЛУЧЕНЄ БРИТІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ.

Британська імперія має посілости довкруги земської кулї.

Анґлія — се малї острови на північний захід від континенту Европи, але має вона безмежні краї під своєю управою в Азії, Африцї, Америцї і цїлу Австралію.

Велика Британія, або як кажемо коротко — Анґлія се нинї найбільша імперія сьвіта.

На сім образку видите земську кулю з одної сторони, на якій є Европа, Азія, часть Африки і Австралія.

Бачите також чорну лінію, яка веде (від лївої руки) з Лондону, столицї Анґлії, аж ген-ген далеко на полудневий схід. Зразу скручує вона більше на полудне і переходить через Европу; потім через Середземне море до Африки, до міста Каіро в Єгиптї; відтам звертаєть ся на схід до Азії і переходить через північну Арабію та через Персію до Індії, а з Індії, від міста Калькути, звертаєть ся більше на полудне на Маляйський півостров аж до міста Сінґапор, а відтам знова дальше на схід понад острови Суматра і Джава аж до Австралії, яку окружає півколесом.

Се воздушна дорога для летунів і їх лїтаків, яку плянують Анґлїйцї. Така дорога, як зазначена на отсім образку, є довга на 12.100 американських миль. Ніби тана та дорога, бо воздух скрізь є і не треба за нього платити і правильно можна би її легко і скоро перебути. Як би летун добре справив ся, мало постойкував на перестанках, то не минуло би і два тижнї, як би він з Анґлії махнув до теплої Австралії.

Лихо тільки в тім, що летуни мають ворогів, які псують їм раз-враз готову до їзди дорогу. Тими ворогами є вітри. Як вони накличуть бурю на воздух, то комплетно зіпсують цїл удорогу. За погоди вона так стелилась рівно і гладко, а прийшли вітри і збурили цїлу дорогу. Повивертали все, як то кажуть, до гори ногами. Ну, і вибирай ся в таку непевну дорогу! Небезпечно. Все покручене, повивертане, все непевне і деревляна птаха цїлком заблукаєть ся і пропаде.

В такім випадку найлїпше не їхати воздушною дорогою, а чекати на погоду, аж дорога знов вирівнаєть ся.

Однак вона нинї вирівнаєть ся, а завтра прийдуть вітри і знова покрутять її на всї боки, що нї суди Боже, і знов дорога непевна а подорож небезпечна.

А що то вже говорити про таку довгу дорогу на 12.000 миль. Звісно, що стації можуть бути здовж цїлої тої лїнії і подорож може відбуватись здовж цїлої тої лїнії, але головно тільки на меньші простори у тїй лїнії.

Та покищо кілько то ще треба улїпшень, аби можна воздушну дорогу вважати за важний чинник комунїкаційний!

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДОПИСИ.

WEST PHILADELPHIA, PA.

Розвите прапорів і українська манїфестація.

Безперечно, що на довго позістане в памяти Українців се гарне народне сьвято, котре відбулось тут 10. мая с. р. Заходом тов. „Згода", від. 62 У. Н. Союза, куплено прегарні шовкові прапори, а то зьвіздистий американський і синьо-жовтий український. Галя гарно прибрана, котру нарід заповнив по береги. Прийшли всї: дїти, жінки і мущини, в поважнім настрою, сьвідомі сего сьвята.

Банда Укр. Громади з Найстави відіграла гимн і на підвисшене виступив предс. П. Кокодинський. Витаючи зібраних, згадав про заложенє тов. „Згода" в червни 1916 р. та про його дїяльність. Найбільше потрудив ся при орґанїзації згаданого товариства п. С. Гвіздь, котрий мав і розвинути прапори та з навалу праці на сей вечер не міг бути присутним, длятого сеї чести діждав ся п. Білхар, котрий розвинув прапори під звуками гимнів і бурливих оплесків.

Першу бесїду до прапора американського виголосив п. В. Лупчанський, а до українського п. Ф. Пшончак, котрий в річевій і довшій бесїдї висказав тую радість, котрої дочекалось не тільки тов. „Згода", але і вся громада, замешкуюча сю часть міста Філядельфії. Частї гучні оплески вказували, що присутні розуміли вагу слів і зуміють пошанувати сї прапори.

Довшу бесїду про значінє прапорів і боротьбу українського народу за свій прапор виголосив п. Р. Слободян, головний урядник У. Н. Союза. Впливовою бесїдою та горячими словами так і прикував увагу присутних, розказуючи про долю і недолю України та про прапор, посьвячений в боях від найдавнїйших часів. Бурею оплесків нагороджено бесїдника.

Слїдуючий говорив п. Т. Грицей, складаючи ґратуляції з нагоди торжества та бажав як найкрасших успіхів товариству і цїлій громадї.

Бесїди були переплїтані піснями, відспіваними хором ім. Лисенка під проводом невтомимого дірігента, п. А. Гели.

В похід! І поверх 250 учасників устави ся в ряди на чолї з прапорами та бандою, як рівнож і написями, котрі вказували, хто се, та що Українцї не забувають і про бонди Побіди.

Треба було бачити радість отсих громадян, втїшних на свій похід, котрий, переходячи коло домів замешканих Українцями, вдарив „Гей там на горі Січ іде". Обійшовши більшими улицями, знов отся громада війшла на галю. Забрав слово п. Т. Грицей, предс. Українського Н. Комітету, поясняючи значінє і користь бондів Побідної Позички Свободи і доказуючи, чому Українцї повинні купувати сї бонди в своїм комітетї. Оплесками нагороджено бесїдника і помимо, що вже богато закупило попередно, зголошено ще понад 2 тисячі долярів, чим доказано, що наші люди вміють шанувати і свою прибрану вітчину.

При кінци забрав слово ще раз Р. Слободян та палкими словами взивав до праці, до солїдарности. Він накликав, щоби український нарід поширав свою орґанїзацію, У. Н. Союз, щоб довше не витирав чужих кутів; щоб своєю кервавицею не поширав ворогів, котрі днесь в заміну за наше добро кують для нас кайдани. Згадавши про часи боротьби Злучених Держав за волю під проводом Вашінґтона, бесїдник висказав надію, що й український нарід вкінци побідить і що прапор Вольної України з честию і славою повівати-ме побіч прапорів вольних народів.

По відспіваню „Ще не вмерла" і „Не пора" одушевлений нарід з вірою в красшу будучність розійшов ся домів.

Учасник.

WILMINGTON, DEL.

Десятьлїтний ювилей братства св. Івана Хрестителя, відділ 247 У. Н. Союза.

Дня 26. цьвітня б. р. минуло 10 лїт від заснованя братства св. Івана Хрестителя, відділ 247 У. Н. Союза, в Вілмінґтон, Дел. Десять лїт тому назад тут у Вілмінґтонї був лише маленький гурток наших братів Українців, тай навіть не було з чого заснувати якесь запомогове товариство. Та помимо того між тими Українцями була любов і поважанє до свого народу.

Кілька щирих робітників Українців уважали за відповідне заснувати якесь запомогове товариство, але в тім була біда, що не було відповідного дому, або якоїсь галї, де би можна було зійти ся та порадитись над якимись громадянськими справами.

Однак наші Українцї не зважали на се, тільки взяли ся щиро до народнього дїла і працї. Між малим гуртком своїх людий вони задумали заснувати якусь запомогову інституцію. Дня 26. цьвітня 1909 р. зійшло ся заледви 27 людий до дому Василя Гірника, щоби там порадитись над справами народними. По короткій нарадї сї люди заснували відділ У. Н. Союза.

Перші кроки новоснованого товариства були тяжкі, бо тут тодї наші братя Русини дїлили ся на дві части, хотяй так мале число було, і то хитали ся туди то сюди, не знаючи, до котрого гуртка має котрий належати. Згодом щирим Українцям поталанило і вони ще й доси сповняють совісно свою працю для добра народу.

Першими урядниками братства св. Івана Хрестителя були: Стефан Фіґун, предсїдатель; Василь Гірник, касієр; Михайло Вольний, секретар. Сї три урядники були щирі для свого народу і сповняли примірно свої обовязки, бо старали ся зорганїзувати як найбільше число членів до нашої дорогої орґанїзації тут на чужинї.

І так за недовгий час наше братство зросло і в членах і в мастку, бо тепер се братство числить 160 членів, має два свої власні доми вартости $4.000, а крім того ще й готові гроші в касї. Воно має також хоругви вартости $150, власну інкорпорацію і чартер після законів стейту Делавар.

Кождий наш член платить до касї братства по 50 центів місячної вкладки, а підчас хороби дістає запомогу по $5.00 тижнево. На случай смерти члена його жінка дістає з каси посмертне в квоті $50; муж по смерти жінки дістає $25 посмертного.

Урядники, які тепер сповняють своє народне дїло для добра членів, стараються як найлїпше зорганїзоване всїх Українців в одно товариство і в один гурток. Коли прийдеть ся зложити на народні потреби якісь жертви, або зробити якесь користне дїло народне, то кождий член прикладає до того свою руку, бо кождий розуміє, що сего народна справа вимагає. Теперішними урядниками є: Тимко Колодій, предсїдатель; Йосиф Скочинець, касієр; Михайло Біян, секретар.

Щоби лишила ся памятка між членами, то в пятницю, дня 30. мая б. р., відсьвяткуєть ся 10-лїтний ювилей братства. Точно о 10-тій годинї рано відправить ся в церкві св. Николая Служба Божа за здоровлє всїх живучих членів, а по Службі Божій панахида за членів померших. На Службі Божій цїле братство виступить в повній парадї зі своїми прапорами і відзнаками. Зараз по Службі Божій всї члени удадуть ся до свого власного дому, зараз коло церкви, де предсїдатель виголосить промову в честь 10-лїтного заснованя нашого братства та розкаже коротко цїлу його 10-лїтну історію.

Першими робітниками, котрі старали ся і сповнили таке велике дїло для свого народу, що заняли ся найбільше орґанїзаційним дїлом, були Ілїя Ворис і Стефан Чаплій. Слава і честь першим робітникам, котрі не пожалували своїх трудів для народного дїла! Дай, Боже, щоби наша щира орґанїзація зростала і надальше, як до сего часу; щоби кождий наш щирий Українець знайшов поміч в тяжких випадках тут на чужинї.

ЗА УРЯД БРАТСТВА:

Т. Колодій, преде.
Й. Скочинець, кас.
М. Біян, секр.

Іван Ющишин.

ПРОСТИТУЦІЯ — СУСПІЛЬНИЙ ПРОБЛЄМ.

Проституція, розпуста — се безперечно найогиднїйша і найнеморальнїйша інституція в царинї полового житя у цивілїзованих народів, основана на жадобі гроша, на брутальнім половім гонї мущин і на слабій волї та характері жіноцтва. Сучасна проституція і факторство, полягаючі на нечувано анархічній купній поліандрії, не є нічим иншим, як великанською потворою сучасної цивілїзації, котра визискує половий гін мущин і стоїть на услугах мамони. Оборонцї проституції оправдують її нібито питанями гіґієни, потребою оборони чесних жінок проти брутальности мущин. В дїйсности однак вона зробила мущин нездарами й здеморалїзованими, пригнобила вже в молодіжи нормальні полові зносини оперті на любови, замкнула великому числу чесних і метких женщин ворота до супружества, любови і взагалї до нормальних полових зносин, та звела на бездорожа полове житє нинїшних суспільностий. Без гроший і алькоголю не остало би й слїду з властивої проституції.

Проституція є так загально знана, що справдї було би сьмішно розводити ся про неї на сім місци. Її орґанїзація незвичайно розгалужена й ріжноманїтна. Публичні доми, жіночі й мужеські люпарі, низші й висші спелюнки, каварні з їх поверхами й сепаратками, готелї та уличні панни — належать до найпопулярнїйших, найвизначнїйших родів проституції. Люди, котрі віддають ся проституції, не знають правдивої висшої любови, яка родить сьвяті обовязки, ніжні почуваня і дає здорових фізично і духово наслїдків.

Дуже трудно в коротких словах обговорити цїлу ту гниль і деморалїзацію, в яких купають ся жертви проституції. Тут навіть годї назначити границю, де кінчить ся деморалїзація і гниль, а де починаєть ся страшний злочин. Нема сили слів, котрими можна би належно напятнувати ті нещастя, які спадають на поодиноких людий, родини і суспільність з проституції. Передівсїм проституція є головним і одиноким майже гнїздом і вигрівачем усїх венеричних недуг. Ми знаємо, що венеричні недуги є дуже трудно вилїчимі або таки зовсїм невилїчимі; знаємо також, що вони бувають причиною инших прикрих недуг, які руйнують фізичне здоровлє людий. Але найстрашнїйше є те, що заражені фізично особи плодять анормальних наслїдків і наводять безпосередно деґенерацію на цїлу суспільність. Дїти венеричних родичів з правила є недужі на тїлї і душі; вони є тими паріями, що затроюють здорову громадянську атмосферу. Люди, котрі стоять в якихнебудь безпосередних зносинах в простуцією, падають дуже низко морально. Обидва поли погорджують собою взаїмно, однак стоять собі на послузї. Мущина не ставить тут женщини висше звичайної худобини, але женщина таксамо чоловіка, хто знає чи не з більшим правом. Усї ніжні почуваня людини приносять ся тут в жертву грошеви й алькоголеви; бруд, визиск, брутальність і моральна гниль подали собі тут взаїмно руки.

Кожда людина, котра має чуле серце, котра спочуває недолї ближнього, котра любить горячо людство, котра вірить у поступ і цїнить у житю ідеали — повинна виступити по своїм силам і змозї до боротьби з проституцією. Боротьба з тим ворогом людського поступу не легка. Тут потрібна енерґія й ініціятива однаково як одиниць, так і загалу, суспільности і держави, приватних і публичних інституцій, які стоять на сторожі моралї і вихованя горожан. Потрібна зміна суспільно-економічних відносин, аби люди не мусїли торгувати своїм і чужим тїлом для вдержаня себе при житю. Право вимагає також великих змін в напрямі запевненя жіноцтву рівноправности в приватнім і публичнім житю. Треба остро карати торговлю живим товаром і перешкоджувати її розвиткови. Органи публичного безпеченства не повинні позволяти на істнованє публичних домів і повинні охороняти публику перед напастями полово звироднїлих одиниць. Бідні родини повинно правительство окружати опікою і достарчати матеріяльних засобів на виживленє і вихованє дїтий, а тодї богато здорових і здібних людий, замісць падати жертвою проституції, могло би вступати в леґальні супружі зносини. Велике тут також поле перед вихованєм. Кождий вихователь повинен бути як найвсестороннїйше обзнакомлений з усїми проблємами полового житя людий і так вести молодіж, щоби вона нїколи не схибила з дороги нормального полового житя.

Треба також постепенно прямувати до того, щоби в суспільности зміняли ся перестарілі погляди на полову мораль. Уличними дївчатами і проститутками не треба помічувати, не треба їх зневажати, а радше подати їм помічну руку, щоби могли о власних силах виратувати ся з житевого багна і відтак працювали чесно на своє удержанє. Мущини повинні також змінити своє відношенє до жіноцтва і памятати про те, що женщина є не лише на те сотворена, щоби мущина мав на кім заспокоювати свої звірячі гони. Бо мущина, котрий шукає розкоші у проститутки, в кождім разї не стоїть від неї висше нї морально, нї інтелектуально: вони однаково валяють ся тодї в моральнім багнї. Дуже несправедливе відношенє суспільности до нешлюбних материй і байструків. Невинна дївчина стала материю з правдивої полової любови, а її дитина — се-ж непорочний плід тої сьвятої й чистої любови. Чому суспільність зневажає їх?... Мабуть тому, що закон не карає правдивого виновника, негідного любчика і батька. — Можна вірити, що з поступом цивілїзації зміняти ся буде постепенно і суспільний устрій, найдуть ся инші форми на поладнанє полового житя, а тодї буде мусїла зникнути й проституція, бодай у своїй нинїшній ординарній формі.

БОСТОН, МАСС.

Аматорський Кружок при церкві Серця Христового в Бостон, Масс.

— відограє —

В НЕДІЛЮ, 25. МАЯ 1919 Р.

в церковній гали, 136 Арлінгтон стр., Бостон, Масс.

представлене

НА ТИХІ ВОДИ НА ЯСНІ ЗОРІ

сценічний образ з житя народу в чотирох діях з сімох відслонах, Володимира Державируки.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Наум Богатюк, богатий господар.. ....п. Петро Боднар
Наумиха, його жінка.........п-ні М. З.
Василь, їх син............п. А. Івашків
Галина, суджена Василя, п-на К. Кулик
Матвій Бурячок............п. С. Яріш
Петро, побратим Василь, п .В. Попович
Микола Трудолюб, господар в Рідноземах ....п. С. Стефанишин
Хлопчик Миколи Трудолюба...... ....школяр Павлусь Шафранський
Анна, жінка Миколи......п-ні В. Начас
Прокіп Бідовар, американський пройдисьвіт ....п. С. Бойко
Захар Розвага, поважний американський емігрант....п. М. Давискиба
Старий пяниця............п. П. Шаюк
Молодий пяниця......п. К. Смольчук
Гринько Цідило, пяниця.......... ....п. В. Семенина
Панько Шумило, пяниця..п. М. Бідак
Катерина, жінка Панька.......... ....п-ні М. Зварич
Полісмен ....п. М. Козулькевич
Присяжний ....п. Й. Панас
Гості....п. С. Чопик і М. Довганьчук
Чоловіки, жінки і діти.

Режісер і дірігент: п. Н. Навроцький.
Музика тов. „Запорожської Січи".
Початок о годині 6-ій вечер.
ВСТУП 60 і 40 ЦНТ.

59-60 КОМІТЕТ.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В НОЧИ ПЕРЕД ПЕРШИМ ДЖУЛАЯ.

Пяний чоловік, вертаючись домів (до хмародера):

—Пожди, небоже, вже ти менї довго не будеш танцювати і вигинатись на всї боки, як прогібішеніст перед своєю публикою на вічу. Вже завтра рано 18-тий емендмент так тебе випростує, що будеш рівний як сьвічка!

ТЕАТР УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ГРОМАДИ

217-19 Іст 6-та улиця - - - - - - - - Ню Йорк, Н. Й.

——— відограє ———

В СУБОТУ, ДНЯ 24-ГО МАЯ 1919 РОКУ

на користь тов. „Запорожська Січ" в Ню Йорку

ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД

українська комедіо опера в трох діях Ванченка-Писанецького.

Режісер п. С. КОМИШЕВАЦЬКИЙ. Дірігент п. М. ГУНДИЧ.

МУЗИКА ТОВАРИСТВА ІМ. М. ЛИСЕНКА.

ПОЧАТОК О ГОД. 7.30 ВЕЧЕРОМ. ВСТУП $1.00, 75 і 50 ЦНТ.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ!

59-61 КОМІТЕТ.

ГАМТРАМК І ДІТРОЙТ, МІШ.

МІСЦЕВЕ СПІВ. ДРАМ. ТОВАРИСТВО ІМ. ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО

——— устроює ———

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 25-ГО МАЯ 1919 РОКУ

в галї „Української Хати", 22 Ґрейлінг стр., Гамтрамк, Міш.

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

В ЧЕСТЬ НАШОГО ҐЕНІЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПРОГРАМА:

Часть перша.

1. Вступне слово ....Н. Н.
   а) „My Country"; б) „Ще не вмерла Україна" ....Хор дїточий
2. „Думи мої", Шевченко-Біликовський..хор міш. Тов. Ів. Котляревського
3. „До Основяненка", деклямація ....Кулинич М.
4. „Карі очи", Шевченко-Бонковський ....Топорівська Марія
5. „Менї тринайцятий минав", деклямація ....Биндина Петро
6. Відчит ....Гарматюк М.
7. „Менї однаково", Шевченко-Лисенко, сольо, тенор.........Атаманець Д.
8. „Ой на гору козак воду носить", дует, сопран і тенор..................М. Андрійовська і І. Атаманець
9. „Гуляли", Федькович-Нижанковський..Хор муж. Тов. Ів. Котляревського

Часть друга.

10. „Гамалїя", Шевченко-Біликовський....Хор муж. Тов. Ів. Котляревського (сольо тенор В. Бухта, сольо барітон С. Лебедь, деклям. М. Чабак)
11. а) „По діброві вітер віє", Шевченко-Лисенко; б) „Місяцю ясний" з опери „Запорожець за Дунаєм" ....Анна Стефанська Задойко
12. „Тополя", деклямація ....Кривак О.
13. Кантата „Ісповинуть", сольо сопрано жін. хором Тов. Ів. Котляревського
14. „[illegible]", дует з опери „Запорожець за Дунаєм" ....Анна Стефанська Задойко і Д. Атаманець
15. „Гонта в Умані", деклямація ....Н. Н.
16. „Минули літа молодії", сольо тенор ....І. Атаманець
17. „Завіщане", Шевченко-Вербицький (сольо басове Я. Бойко)........ ....подвійний хор Тов. Ів. Котляревського

Дірігент хорів: Д. АТАМАНЕЦЬ 59-60

Початок точно о 7-ій вечером. ВСТУП: 75, 50 і 35 ЦНТ.

Іван Крипякевич.

БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ В ГАЛИЧИНІ.

(Дальше).

Хто лиш дивить ся на військo, тому приходить охота й собі воювати панів. Біжить нарід до свого села брати якенебудь оруже. Тут знов новина: нема пана, злякав ся і втік у Польщу. Нарід кидаєть ся на польський двір, розбиває двері, бє вікна, виносить столи, крісла, скрині, зеркала, образи, килими; все ломить, розбиває, нищить. З пивниць добувають меди, пива, з комори харчі, ріжуть панські воли, барани, кабани, — роблять собі бенькет за всї часи. Вкінци підкладають огонь під панський двір; нехай полумя знищить все, щоби не лишило ся й слїду, де жив пан. З радости, що буде воля, люди не знають, що роблять — лютують безтямно.

Таке робить ся по всїх селах. Але по кількох днях приходить назад тверезість. З села прогнали пана, — се правда; але пан ще може вернути ся. Може поїхав до міста за військом і завтра приїде карати підданих? Не можна лишати ся в селї без оборони; треба якось забезпечити ся, треба завести своє військо. Як зробити таке військо, на се у всїх одна думка: так як у козаків. Лучать ся селяни в десятки з отаманами на чолї, з десяток роблять ся сотнї, що мають над собою сотників. Сотниками і десятниками стають не панські підлизнї і не тї, що мучили народ разом з панами, лиш тї, котрим нарід найбільше вірить, тї що сьміливо бороти-муть ся за волю. Кожда сотня має також хорунжого, що перед хлопським військом носить хоругов; декотрі села мають і свою музику, свої труби й тарабани. Нарід розділив між себе стрільби, що були в селї і всяке оруже, що знайшло ся в дворі; як де були гармати, то й вони належали тепер до сїльського війська.

Як вже люди зробили порядок у себе, тодї ідуть сотнями до инших сіл, помагати проти панів. Бо декотрі пани позамикали ся зі службою в дворах, не хочуть піддати ся народови. Аж з великим трудом і більшою силою людий можна їх добути. Над паном, що дістав ся в руки селянам, робили суд. Лихого пана без милосердя забивали, відрубували йому голову або живцем топили в ріцї; як пан був ліпший і дехто з селян обставав за ним, то громада пускала його вільно і тільки забороняла вертати ся до села.

Народне повстане поширило ся по цілій Галичинї. Всюди грабовано і палено панські двори, убивано шляхту, заводжено селянське військо.

Найлїпше зорґанізувало ся Покутє, околиця Коломийщини. Тут був проводирем повстаня Семен Височан, чоловік богатий і сьміливий. Його батько здобув майно в походах на Татар, — відбирав їм здобичу, яку щорічно забирали по галицьких містах і селах. Щастє помагало й Семенови і він зібрав богато золота, срібла і дорогих убрань, нераз віз цілі вози всяких скарбів. Тоді було ще богато пустих ґрунтів, тож Височан став приводити на них людий і закладати вільні села без панів. Так заложив Свободу Височанську. Старости дуже переслїдували його за се, але він мав силу і не бояв ся їх. В горах між лїсами поставив собі двір і сидів у нїм як би який князь. Звідти воював зі шляхтою, забирав її ґрунти, руйнував двори. Здобув собі велике значінє і повагу; ніхто не сьмів йому противити ся; навіть гірські опришки слухали його.

Як прийшли козаки до Галичини, Височан обняв провід над селянським повстанем на Покутю. Головний табор заложив у місточку Отинії. Тут сходили ся до нього селянські ватаги з усїх сторін; його військо зросло у величезну силу **пятьнайцять тисяч** люда. Мав свої гармати, хоругви і музику, своїх полковників, сотників, отаманів і хорунжих. Головними старшими побіч Височана були руський шляхтич Лесь Жураківський, делятинський піп Андрій і попович Яремко з Товмача. Військо розходило ся по селах, палило двори й убивало шляхту. Головним дїлом Височана було здобутє замку в Пнїву. Тут зібрало ся богато панів, що не змогли втечи дальше в Польщу і боронили ся завзято. Височан окружив замок з усїх сторін селянським військом, здобув його і винищив панів. Замок зруйновано і він до нинї лежить у звалищах.

Коли так бунт ширив ся по селах, не дармували й міста. Хоч наші міщани давно вже приготовляли ся до боротьби, то повстанє ішло їм тяжко. Міста були тодї обведені мурами й ровами, а замків стерегло польське військо. Поляків було більше ніж Українців і нашим людям було тяжко зробити повстане, опанувати місто і вигнати Поляків. В богато містах зараз з початку придушено повстанє, в инших не прийшло до ніякої боротьби. Все таки в деяких містах взяли верх наші люди, поубивали або вигнали польських урядників і запанували в містї. Початок міським рухам дала Теребовля. Коли наші міщани довідали ся, що наближаєть ся військо Хмельницького, подїлили ся козацьким звичаєм на сотнї, вибрали собі нову старшину і стали робити порядок у містї. Міщан Поляків, з котрими здавна жили в незгодї, вигнали з міста, самі напали на королївський замок, здобули його і пограбили. Потім зруйнували також латинський костел і дім польського ксьондза. Докінчивши роботу в містї, пійшло міщанське військо на села, помагати селянам у їх боротьбі. Таке дїяло ся і в инших містах.

Тимчасом гетьман Богдан Хмельницький ішов чимраз глибше в Галичину. По дорозї заняв Збараж, Броди, Тернопіль і инші міста та місточка. Дня 8. жовтня 1648 р. був уже під Львовом.

Українські міщани зі Львова давно вже призивали козаків до себе; навіть львівський епископ мав писати до Хмельницького. Тепер заходили до них тайком козацькі висланники. Міщани збирали ся часто на сходини в теперішній волоській церкві і радили, що мають робити. Один з них, Юрій Коваль, заложив у своїм домі кузню та робив всяке оруже і виливав кулї для наших міщан. Але задумане повстанє не вдало ся. Стало ся так, як у инших містах, де було більше Поляків ніж Українців. Міський уряд довідав ся про наміри нашого міщанства, арештував проводирів і всїх наших віддав під нагляд Поляків. Наші міщани залякали ся і не сьміли вже робити повстаня. Хмельницький даром чекав від них помочи. З козаками злучили ся тільки львівські передміщани і помагали їм вірно у війнї. Але й Богдан Хмельницький мав тодї инші пляни; хотів іти дальше в Польщу і не вів облоги Львова; тільки селянські відділи кидали ся кілька разів на місто і здобули твердиню Високий Замок. Гетьман приняв від Львова грошевий окуп і відступив від облоги; ходив ще під инший город, Замостє, а потім вернув ся назад на Україну.

Коли не стало в Галичинї козаків з гетьманом Богданом, скінчили ся ті щасливі хвилини, які пережив наш нарід за час його побуту в Галичинї. З Польщі почали вертати ся пани шляхта; зразу несьміливо по одному, потім чимраз більше. Прийшло й королївське військо. По селах настала розпука, плач і ридання. Перше всї думали, що на віки минуло ся шляхотське пановане, що будемо самі собі панами, — а тепер Поляки вертали ся назад! Нарід боронив ся, що мав сили. На Покутю, де верховодив Семен Височан, селяни обставили Днїстер сторожию, повитягали з води пороми і видали приказ убивати кождого Поляка, який лиш покажеть ся. Але польське військо було немале, перейшло через Днїстер. Селяни заступили дорогу своїми відділами, — зведено криваву битву. Поляки подужали наших; богато селян погибло на місци, богато було ранених. Сам Височан пійшов до козацького війська, а гетьман зробив його полковником.

Польща знов запанувала в Галичинї. Жорстоко карали тепер пани хлопів. Польське військо пійшло по селах, палило хати, забирало збіже й худобу людям. Хто боронив ся, того мучили й убивали; одних вішали, других топили, инших вбивали на паль; не щадили навіть дїтий. Всїх селян примушено робити панщину, ще й наложено на них тяжкі податки. З міщанами зробили в містах порядок польські урядники. Нінащо пійшла вся боротьба; воля не вернула ся...

(Конець буде).

ДР. ІВАН СМІТ,
український лїкар в Ню Йорку, яко військовий лїкар американської експедиційної армії.
(Фотогр. знимка з Нікеї у Франції).

Др. Іван Сміт, котрий повернув з Франції до Ню Йорку дня 18. цьвітня 1919 р., відвідав сими днями нашу редакцію, подаючи нам кілька подробиць зі своєї однорічної неприсутности в Ню Йорку, де він до часу вступленя до армії дня 13. липня 1918 р. ординував як лїкар серед ньюйорських Українців. Др. Сміт заявив, що він зістав увільнений з війська 4-го мая 1919 р. і що сейчас розпічне знов свою дальшу лїкарську практику в тім самім будинку, де його офіс находив ся перед вступленем до армії, то є під ч. 327 Іст 17-та улиця, Ню Йорк. Кромі сего др. Сміт буде продовжувати свої давні обовязки яко лїкар-хірурґ в **St. Catherines Hospital** в Бруклинї.

Др. Іван Сміт є сином звісного між нашими кругами бізнесмена з Маганой Сіти, Па., угорського Русина п. Сміта і до часу вступленя до армії він тїшив ся значною кліентелею серед Українців.

Др. Сміт при вступленю до війска зістав приділений до шпитального відділу зв. **Base Hospital No. 52**, а по приїздї до Франції приділено його до амбулянсової прислуги ч. 129 і вислано на фронт. На фронтї Шато-Тієрі він був від 15-го до 25-го серпня м. р., а відтак перенесено його в боєві околиці Ст. Мігіель і Мез-Арґоне, де оставав від 1-го вересня до 1-го падолиста. Його чинности через той час були при рухомім шпитали ч. 1. По 1-шім падолистї його знов перенесено до **Base Hospital No. 52**, який тодї находив ся в поблизи Парижа, і з тим відділом др. Сміт оставав аж до свого відїзду з Франції, дня 5. цьвітня 1919 р. Яко військовий лїкар був він в ранзї капітана.

Його чинности — се ряд безперестанних операцій. В операційних галях праця тривала по 12 годин денно, а в часї більшого запотребованя занятє тривало до 20 годин без перерви. З причини, що шпитальний відділ, при якім був др. Сміт, находив ся найблизше боєвої лїнії, сей шпиталь одержував лише небезпечно ранених.

Годить ся зазначити, що др. Сміт в часї своєї давнїйшої кількалїтної лїкарської практики в Ню Йорку відзначав ся не лише сумлїнностию в удїлюваню опіки недужим, але й інтересував ся житєм Українців. В тім часї він написав довший ряд статий п. наг. „Лїкарські поради", які поміщувала часопись „Свобода".

ЗБИРАЙТЕ І СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА 100.000-НИЙ ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

ЩО СЕ Є СОН?

Звісно, що чоловік в ночи спить, а як утомить ся, то в день спить, відпочиває. Що тодї дієть ся з ним? Знаємо, що у снї чоловік не має сьвідомости о зовнїшнім сьвітї. Осідком нашої сьвідомости є мозкова кора. Відси кермують ся усї наші духові і тїлесні чинности. Тут збігають ся усї вражіня, які приймають наші змисли. Що око бачить, що ухо чує, що шкіра почуває, що язик смакує, що ніс нюхає, все те викликує в мозковій корі почуваня, а почуваня сї витворюють образи з теперішности і спомини з давнїйше пережитих хвиль. У снї перестають частинно і хвилево деякі полоси мозкової кори дїйствувати (функціонувати). Бо скоро мозкова кора довший час дїйствувала, то настає отяжілість і утруднене її дїланя. Зразу не відчувають ся так сильно і виразно вражіня змислів; вони не викликують докладних образів і не дають ся вже ужити до цїлевого духового мисленя. Уява і спромога думаня никне, чоловік тратить частинно або цїлком сьвідомість, мязи не порушають ся — чоловік спить, а часом, як мязи піднебіня рухають ся, хропить. Згодом западають дальші полоси мозку, а навіть частини хребетного стрижа в бездїлє, т. є. стан супочинку, а через те віддих стає повільнїйший, акція серця слабне, судини кровоносні мозку стають меньше повні: сон стає глибший.

Скоро сон, потрібний до відпочинку мозку, триває довший час, і нїхто сплячого не розбудить, то сплячий починає потрохи почувати вражіня, що доходять змислами, як шелест, сьвіло, утиск, — зразу слабо і невиразно, опісля виразнїйше — і творять виображеня, що спричиняють сни. Вкінци стає сплячий цїлком сьвідомим своєї особи, свого окруженя, свого положеня і він — будить ся, прокидаєть ся.

Перед засненем і пробудженем є на-пів сонний стан, який звемо дрімотою.

Е. О.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. Николая, від. 127, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 25. мая, о годинї 6-тій вечером, в гали Української Січи під ч. 29 Клемо стр. На тім мітінґу мають явити ся всї члени. — Е. Тимкович, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 96, повідомляє всїх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся в недїлю, 25. мая, точно о годинї 2-гій пополудни, в парафіяльній гали при 7-мій улици. Вс їмісцеві і позамісцеві члени мають на тім мітінґу явити ся, бо будуть важні справи до полагодженя. Довгуючі члени мають вирівнати свої місячні вкладки, бо инакше зістануть суспендовані. Будемо приймати нових членів до братства і до У. Н. Союза після статута. — О. Ревть, секретар.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Подаєть ся до відома, що мітінґ бр. св. Николая, від. 106, відбудеть ся 25. мая в гали парафіяльній, зараз по Службі Божій. На сей мітінґ запрашаеть ся всїх членів. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки. Є дуже важні справи до полагодженя. — М. Таран, секр. фін.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 126, подає до відома всїм своїм місцевим і позамісцевим членам, що звичайний мітінґ відбудеть ся 25. мая, точно о годинї 1-шій пополудни. Кождий член має явити ся, бо є важні справи до полагодженя. Неприсутний член заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. — М. Путко, предс.; І. Владнш, кас.; Д. Гнап, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 339, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в недїлю, 25. мая, зараз по Службі Божій, в сали Укр. Амер. Горожан під ч. 822 Норт Франклін ул. На сей мітінґ просить ся всїх членів місцевих і позамісцевих, щоби як найчисленнїйше явились, бо є дуже важні справи до полагодженя. На сїм мітінґу будеть ся принимати нових членів до братства і до У. Н. Союза після статута. — І. Сорока, предс.; І. Сорока (с. Мих.), кас.; В. Скольський, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь).

ПОШУКУЄТЬ СЯ ДЯКО-УЧИТЕЛЯ до гр.-кат. Церкви в Cohoes, N. Y. Условія сл.: 1) Мусить мати гарний, теноровий голос. 2) Знати добре нотний церковний і сьвітський спів. 3) Мусить провадити денно школу (около 100 дїтий). 4) Найдальше до 2-ох місяців мусить дати представлене, аматорську виставу або хор. концерт. 5) Мусить бути самосьвідомим Українцем. 6) Першість мають ВП. Дякоучителї, котрі потрафили би заложити банду. 7) Хор тут істнує один з лучших на околицю, вишколений ще бл. п. Тимкевичом. 8) Єсли ще не стоїть, мусить вписати ся до Товариства „Дякоучителів". 9) Має бути тверезий, не арогантський, що до обходжуваня з людьми і сьвящеником. 10) Може бути жонатий або самотний. Партачі, хай не пхають ся. 11) Платня на початок 60 дол. місячно і доходи, пізнїйше більше. Зголошеня прошу слати або через Товариство Дякоучителів, або впрост на адресу: 49—

REV. JOHN OSTAP,
Ruth. Cath. Priest,
198 Ontario St., Cohoes, N. Y.

ВАСИЛЬ КАВЧАК, пох. з Лїщоватого, п. Ліско, брав шлюб в серпни, 1914 р. в Нюарку. Росту високого, сухорлявий, лїт 30, мав ямку в бородї. Хто би знайшов, дістане нагороду. — Адрес: 58

АНАСТАЗІЯ КАВЧАК,
32 Wicleff St., Newark, N. J.

Пошукую свою жінку, котра виїхала з дитиною в товаристві дякоучителя п. В. Сали і слух за ними загинув. Хто би про неї знав, або вона сама, зволить зголосити ся, а дістане $5.00 нагороди. ALEXANDER CHEMIJ, Box 24, Evansville, Pa. 59-61

Пошукую мого брата **ГРИНЯ ЛУЦИКА**, лїт 32, родом з Городиславич, повіт Бібрка, котрий перед 6 роками перебував в Арґентині. Хто би про него знав, або він сам, нехай зголосить ся до: MAGDA LUTSYK, 520 E. 6th St., New York, N. Y. 57-59

Пошукую свого брата **КИРИЛА ЗАРІЧНОГО**, котрий перебуває в Ню Йорку. Хто би про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: STEPHEN ZARICZNY, 144 Spring Street, Fall River, Mass. 58-60

Пошукую свого мужа **ЙОСИФА КЛЄБАН**, з повіту Богородчани, і свого брата **НИКОЛУ ОПЕЛЯ**, з села Копорова, повіт Бібрка, Галичина. Зволять зголосити ся до: OLGA KLEBAN, 1267 McDougall Dve., Detroit, Mich. 59-61

Пошукую свого шваґра **СЕНЬКА ШКРОБАЧ**, з села Бабухів, повіт Рогатин, Галичина. Має перебувати в Нюарк, Н. Дж., або околици. Зволить зголосити ся в важній справі до: D. WASYLCIW, 93 Evergreen Street, Rochester, N. Y. 57-59

Прошу **п. Максима Хаврюка** або **Максима Карповича Хаврючечка**, щоб подав менї свою адресу: о. ВАСИЛЬ ГРИВНАК, P. O. Box 493, Gorham, N. Dak. 59-60

Кому залежить на моїй теперішній адресі, нехай пише до: HNAT ORYNYCH, 289 Van Horne St., Jersey City, N. J. 59-61

ДМИТРО КІТ, з села Берткова, пов. Золочів, котрий має перебувати в Ню Йорку, зволить зголосити ся до адм. „Свободи" по лист від Максима Кохана, з італїйського полону. 59

ПРОДАМ дешево форничі, з поводу що виїзджаю в контри. Зголошувати ся вечерами особисто до: H. LASHCHINSKY, 509 East 11th Street, Chester, Pa. 59-61

ПРОДАМ дешево ресторан або приймy спільника до дальшого веденя сего бизнесу. Бизнес серед наших людий, в великім місті, добрий відбут. Голоситись до ресторану під ч. 1. Cor Chapell & Lister Ave., Newark, N. J. 58-60

ФАРМА! 115 акрова фарма на продаж з інвентаром або без, в добрім положеню. По інформації зголосити ся до властителя H. DRABIK, Lyme, Conn. 56-61

РАТИ, ВПЛАЧЕНІ НА КУПНО БОНДІВ, НЕ ПРОПАДАЮТЬ. Богато людий працюючи по майнах або шапах, закупили бондів на сплату ратами. Лучаєть ся що заплативши кільканайцять рат, зміни-ли роботу, відрікаючи ся своїх заплачених рат на бонди, думаючи, що сї гроші пропали. Хто мав би подібний случай, і хотів би відзискати свої гроші, нехай звернеть ся о пораду в сїй справі до Американського Українського Бюра на адресу:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc. 18-
520 E. 6th St., New York, N. Y.

ФАРМА 175 АКРОВА,

в добрім положеню, на продаж в Connecticut, 40 акрів землї орної, 6 акрів сіножати, а решта лїса грубого, 5½ акра всїлякого засіву, новий дім з 7 румами, 2 бані, бочка на кукурудзянку, стайнї з цементованою підлогою, новий млин, кошниця на коні і воли, курник, і ще більше малих будинків. Ціна $5.500. $4.000 зараз а $1.500 на сплату. З інвентаром живим і всїлякого рода господарськими машинами $7.500. По більші інформації голосити ся на адресу: S. BURDIAN, 266 Ave. B, New York City. 59,61,62

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Заходи в справі висилки медичних засобів для українських війск і для цивільного населеня Західної Української Републики.

Всв. Адміністратор нашої дієцезії, о. П. Понятишин, і дієцезальний адвокат з Нюарку, п. Керис, були минувшого тижня на авдієнції у Дж. Д. Флечера, котрий є заступником адміністратора поживи, Гувера, в Америці, а котрий має свою канцелярію в Ню Йорку. Оба вони представили Флечерови теперішне положенє в Західній Україні під оглядом великої недостачі медичних засобів і просили о всяку можливу поміч.

Флечер віднїс ся до сеї справи прихильно і сейчас вислав до Гувера (він є тепер в Европі) каблеґраму з просьбою, аби Гувер повідомив його безпроволочно депешею, якими кораблями, що курсують між Ню Йорком і Трієстом, можна би в як найскоршім часї вислати потрібні медичні матеріяли до Західної Української Републики.

Справа ся є під пору на найліпшій дорозі і її поладнано так (разом з п. Флечером): Гроші, потрібні на закупно всяких медичних засобів, мають зложити американські Українці на руки Українського Народного Комітету. Закуплений матеріял перебере в цілости управа американського Червоного Хреста і вказаним їй кораблем відішле до Трієсту, відки він через Чехо-Словаччину піде до Станиславова і має бути доручений премієрови Західної Української Републики, Сидорови Голубовичови. Всї ті медичні засоби Голубович має розділити пропорціонально між війска ґен. Петлюри і між цивільне населенє східної Галичини.

Папський делеґат у Вашінґтоні заступаєть за українськими бранцями в Італії.

Найвисша управа української гр.-кат. церкви в Злучених Державах інформує нас, що апостольський делеґат у Вашінтоні вислав минувшого тижня до Ватикану (в Римі) спеціяльну каблеґраму, в якій просить Апостольську Столицю, щоби вставила ся до італійського правительства за перебуваючими в Італії українськими бранцями і виєднала їм безпечний поворот до їх рідного краю.

В справі посилки листів до старого краю.

Американське правительство повідомило, що почтова комунікація є привернена до нормального стану, то є до стану, який був перед війною. Деякі однак ограниченя щодо висилки листів до ворожих країв і до деяких частий Росії позістають надальше всилі.

Пересилка листів до східної Галичини була вже в останних часах дозволена, але листи не могли бути доручені з причини боротьби між Українцями і Поляками. Тепер однак можна надіяти ся, що після заключеня розему між Українцями і Поляками ся перепона буде усунена і листи до східної Галичини будуть доручені. При адресованю листів до східної Галичини, подаючи місцевість і уряд почтовий, треба дописати Galicia, Ukraine.

Висилка гроший до східної Галичини є покищо неможлива.

Оберучев в обороні Українців.

Константин Оберучев, колись головний військовий командант київського округа, зачасів Керенського, боронить в нюйорській московській „Народній Газеті" українську справу. Оберучев каже, що редакція сеї ґазети дістала кілька листів від своїх читачів з нарікани на його статі про Україну і Українців. В листах говорить ся, що Оберучев є „Мазепинець" і українофіл та ворог „русского народу", бо обороняє Українців, котрих видумали Німці і инші вороги Росії. У відповідь на ті оскарженя Оберучев сердечно сьміє ть ся з автора листа, котрий так сильно вірить в творчу силу Німців, що уявляє собі, що Німці можуть створити аж націю. „Далеко до того, аби твердити, що Німець видумав Україну — каже Оберучев. — Її видумало жите." Дальше Оберучев відповідає на подібні закиди, що наче би то Німці видумали Україну, — що все те неправда, бо навіть російське тимчасове правительство було признало в 1917 році автономну Україну. „Чи можна отже після того говорити, що Україну видумали Німці? — питає Оберучев. — Я не думаю, аби Німці були настільки спосібні"...

Стейтовий податок в Ню Йорку.

Нюйорський сойм ухвалив, а ґубернатор Сміт підписав закон про доходовий податок осіб, котрі мешкають або лише працюють в нюйорськім стейті. Податок платять самотні, коли їх річний дохід виносить 1.000 або більше долярів, і жонаті, коли їх річний дохід виносить 2.000 або більше долярів. Податкова скаля виносить: 1% від суми 1.000 — 10.000 долярів; 2% від суми понад 10.000 долярів до 50.000 долярів, і 3% від суми понад 50.000 долярів. Особи, котрі мешкають в инших стейтах, але заробляють гроші або провадять якийнебудь інтерес в нюйорськім стейті, платять 2% податку від свого загального доходу річного. Податок має бути заплачений в днях від 15. січня до 15. марта 1920 року. В той спосіб стейтове правительство Ню Йорку думає зібрати около 40,000.000 долярів. Податок мають платити і горожани і чужинці.

Нічні пригоди кавалера.

Вдова Гелен Вотермен, з Бруклина, внесла до суду скаргу на Івана Керея, богатого нюйорського фабриканта, котрий ночію викрав її з її мешканя і завіз її до свого, де знасилував її. Керея випущено під залогою 3.500 долярів. Вдова Вотермен оповідає, що Керей приїхав ночію автомобілем під її дім, і коли вона вже спала, він вдер ся вікном до мешканя. З переляку вона вибігла на улицю, де Керей зловив її і всадив до автомобіля. Під грозою убийства впровадив він її до свого мешканя і там знасилував. Керей признав ся до свого вчинку, але в своїй обороні сказав, що він знає сю вдову вже довший час і кілька разів вже покривав її грубші розходи; думав отже, що має до неї якесь право.

Позички Злучених Держав для аліянтів виносять тепер $9.370,219.000.

На загальне число 10,000.000 душ населеня нюйорського стейту, около 3,500.000 є таких, котрі мають більші або меньші ощадности. Скількість ощадностий в' усїх банках стейту виносила по день 1-го цьвітня 1919 понад 2.000,000.000 долярів, або по 5.715 долярів на кожду особу.

Правительство Мартоса.

З іменованем Мартоса премієром нового правительства, — українська політика, здаєть ся, починає сходити на той радикальний шлях, який був витичив бувший премієр Всеволод Голубович. Борис Мартос є президентом центрального комітету союза земств на Україні і належить до лївого крила партії українських соціялістів революціонерів. Іменованє Мартоса наступило з огляду на се, що він має велику популярність в широких масах українського селянства і тішить ся довірєм тих мас. Йому поручено виготовити плян земельної реформи і перевести цілковиту реорґанізацію державної адміністрації на Україні.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

О. К., Трой, Н. Й. — Не буде поміщене.

ДО УКРАЇНЦІВ В ТЕЙЛОР, ПА.

Місцевий уряд У. Н. Комітету повідомляє всїх своїх членів і жертводавців і запрошує всїх Українців і Українок, щоб явили ся на **ЗБОРИ на день 24. мая. б. р.**, о годині 6-тій вечер, в гали Михайла Бодиара в Фельцес Печ, Тейлор, Па. Буде справоздане з діловодства місцевого У. Н. Комітету і дискусія над дальшим веденєм праці для рідної вітчини. Українці і Українки! Най не брakує ані одного з нас, котрий відмовив би ся від теперішнього поклику, бо наші братя кров проливають, ворогів виганяють і на нашу поміч чекають, аби ми їм помогли та на хлїб дали, щоб вони здорові були. А ворогам скажім: Проч, проч з нашої землї! Хай жиє Українська Република, а з нею весь український нарoд! 59

Іван Хороший, писар.

Сидір Воробкевич.

ЗАГРАЙ.

Заграй ти, цигане старий,
Такої, як гадаю;
І гроший дам, вина теж дам,
Всього, що тільки маю;
Бо лютий біль оттут горить
І груди розпирає,
А бідне серце так болить,
Що гине, умирає.
Заграй, заграй оттую пісня,
Що то колись співала
Старая ненька, як мене
В колисці колисала.
Чаруй мені минувші дні,
Літа ті молодії,
Прегарні, золотії сни,
Той рай і ті надії...
Провадь мене ти звуком тим
В садочок, де я грав ся,
Чаруй і другів всїх моїх,
Що ними величав ся.
Чаруй мені і діву ту,
Що мною гордувала...
Збуди тих всїх, що вже земля
На віки повкривала...
Збуди — чаруй минувшість ту:
Хай ще раз хоч заплачу,
Бо сліз нема з того часу,
Як доленьки не бачу.
Чаруй, старий! Як потечуть
Дві сльози по личеньку,
То лекше стане на душі
І лекше на серденьку!
Заграй ти, цигане старий,
Такої, як гадаю;
І гроший дам, вина теж дам,
Всього, що тільки маю.

СЬМІХ СКРІПЛЯЄ НАШЕ ЗДОРОВЛЄ.

Лікар др. Леонард Кін Гіршберг, професор в „Джанс Гопкінс" університеті, каже, що сьміх є здоровим ліком на людський організм. І він радить людям сьміяти ся.

Деякі люди уважають, що частий гумор і сьміх понижають ся гідности і понижають характер чоловіка, котрий практикує їх. Такі люди дуже часто нападають на молодїж за се, що вона читає гумористичну сторону в ґазеті, кажучи, що сим марнуєть ся даремно дорогий час. Такі люди дуже помиляють ся усвоїх переконанях — каже др. Гіршберг. — Власне тепер, в часї страшної траґедії сьвітової ми повинні як найбільше сьміяти ся, жартувати, веселитись, коли хочемо, щоби вразливі події не підривали наше здоровлє, коли хочемо задержати або розвивати силу умової енерґії, та вкінци — коли хочемо бути популярними і приємними в суспільних кругах.

Діти сьміють ся, бо се є природним для них, а що є природним, те є фундаментальним і потрібним. Коли хтось сьміє ть ся, в той час його грудна клїть поширюєть ся і змушує його вдихати до себе більше воздуху. А глибокий віддих спричинює сильнійшу циркуляцію крови, спричинює сильнійше бите серця, а в той спосіб кров вертає назад до легких, скріпляє їх, а се знова відсьвіжує нас умово і фізично. Коли наша кров добре циркулює, вона доходить до всїх закутин нашого тїла і тоді ми здобуваємо назад свої утрачені сили, або помножуємо їх.

ВЕЛИЧИНА МЕКСИКА.

Не богато найдеть ся людий, котрі малиб докладне поняте про величину Мексика. В дійсности не може він рівнати ся щодо величини Злученим Державам або Канаді, однак в порівнаню з европейськими державами є се великий край. Його простір виносить 767.092 квадратових миль, а Німеччина перед війною мала лише 208.780 квадратових биль, значить Мексик є три рази і пів більший від такої держави як Німеччина.

Мексик розтягаєть ся поздовж на просторі понад 2 тисячі миль, є отже так довгий, як віддалене між островом Ісляндією а північною Африкою. У найширшій части має він впоперек тисячу миль. На тім величезнім просторі є всїлякі клїмати: від дуже горячого аж до холодного.

В Мексику находять ся могучі гори і вулькани, що належать до найбільших у сьвіті. На півночи пливуть великі ріки, але на полудни даєть ся відчувати брак води. Північ є поганою рівниною, полудне є гористе і красне.

В Мексику находять ся всїлякі металї, а також дозрівають там усї роди збіжа і ростин. Є там мальовничі старинні еспанські міста, побудовані Кортезом в 1519 році.

Також впадаючою в око є ріжниця між двома побережами сего краю. Побереже Тихого океану є сухе, а атлянтійське побереже, Мексиканського заливу, є багнисте і нездорове.